

Қ 232

Қ 35

Мүтәллап Қанғожин

ҚЫЗЫЛЖАР



МҮТӘЛЛАП ҚАНҒОЖИН

ҚЫЗЫЛЖАР

Өлеңдер

«ЖАЗУШЫ» БАСПАСЫ,

АЛМАТЫ — 1974

Қангожин Мүтәллап

К 35 Қызылжар. Өлеңдер. Алматы,
«Жазушы» 1974.
56 бет.

Бұл Мүтәллап Қангожиннің екінші жинағы. Оның жырларының негізгі арқауы — Сарыарқаның әсем табиғаты, дала төсіндегі алып құрылыстар, алтын дәнді сапырған диханшылар еңбегі. Ауыл адамдарының күнделікті тіршілігі, олардың рухани жан дүниесі Мүтәллап жырларынан ылғи да байқалып отырады. Өз қаһармандарының арасында тұратын жас ақын шеберлігін шыңдау үстінде екендігін танытады.

Қаз 2

К $\frac{0743 \quad 227}{402(07)-74}$ 99—74

© «Жазушы» — 1974

0140 52

23

012

* * *

Қызылжарым, қызылжарым —қызыл бақ,
Қызыл тастан, қызыл қыштан өрілген.
Қызыл түстер қалай онып бұзылмақ
Күні қызыл, таңы қызыл керілген.

Қызылжарым, қыр әнісің шырқалған,
Күміс көмей тауысқа алмас төгілтіп.
Қызыл қайың бұтасында жыр қонған,
Сайрайды кеп көкжиекті сөгілтіп.

Ақ толқындай толықсыған, толғанып,
Қызылжарым, қызыл бидай —қызыл дән.
Менің қалам революция қорғаны —
Жаралыпты шымқай ғана қызылдан.

* * *

Ақ сорпа болып сабылып,
Ащы тер көмген жотасын,
Аңырап келем інгендей
Аңсаған іздеп ботасын.

Ағындар керіп кеудемді,
Түнде де ұйқы көрмеймін.
Тыныштық баққан сақшыдай
Жаныма тыным бермеймін.

Не іздеп келем,
 өмір-ау,
Неге мен мұндай боп туғам,
Косылып кеткім келеді
Балаларға да доп қуған.

Гүлден де шоқ-шоқ лаулаған
Жаныма жалын аламын.
Тулаған теңіз — егіннің
Масағы болып қаламын.

Ақ таңның аппақ,
 маңдайын
Сипаймын алақаныммен.
Төсінді дүбірлетсем, Жер —
Тентегің,
 балақаның мен.

Ержелік етем бәріңе,
Еркіндік құшқан жанымды.
Бірзамын саған,
 Жер — ана,
Қызулы еткен қанымды!

Жанымды жайлау етейін,
Адамдар, сайран салындар.
Көк ала толқын көлдер мен
Қыпша бел, кербез қайың бар.

Көлдер — көздің жасы емес,
Қуанышымның айдыны,
Дауылпаздары
қуатын
Бұлт болып келген қайғыны.

Төбеге күнді қойсам ба
Қызыққа байлап, тұйықтап?..
Адамдар жарты ғұмырын
Бермесін түнге ұйықтап!

КӨКТЕМ ҮНІ

Күркіреп бұлттар,
Күркіреп өзен долданып.
Сапырып самал,
Шалқиды теңіз толғанып.
Шуылдап орман,
Сыңсыған сәтте қамыстар,
Жез қанат қыран
Саңқ етті бір сәт қомданып.

Ақыны жыр шалқытқан
Сырлы самал ескенде,
Ақ маржанды толқытқан
Дихандары төскейде,
Мен даланың ұлымын!

Ақ көңілмен келгенді
Елі сыйлар бас тартып,
Дық сақтасаң
 кеуденді
Жарып өтер қасқайтып,
Мен даланың ұлымын!

МЕН АҚЫН БОП ТУМАС ЕМ

Күн күлімдеп інжу, сәуле төкпесе,
Гүл үлбіреп хош иісін сеппесе,
Боран бұрқап, тентек желін жекпесе,
Жібек самал сар даланы өппесе,
Мен ақын боп тумас ем.

Қара қанат түн аспанды жаппаса,
Ерке қыздай жұлдыз жымың қақпаса,
Назды өзендер сылқ-сылқ күліп ақпаса,
Ақ қайындар шашқа шолпы тақпаса,
Мен ақын боп тумас ем.

Жолаушылар жол азабын көрмесе,
Көктемеде қаздар қайтып келмесе.

Жер ырысын көл-көсір ғып бермесе,
Ел ұлының жүрегіне сенбесе,
Мен ақын боп тумас ем.

Қырағы көз қыран түлкі ілмесе,
Заманына шалқып жастар күлмесе,
Шындық-қылыш жауыздықты тілмесе,
Ашылығын тердің адам білмесе,
Мен ақын боп тумас ем.

КЕЛЕР КҮН

Табиғаттың ынтығы — дала таңын
Қарсы алуды әмәнда жаратамын.
Қайырлы таң болғай деп қайран шешем.
Отыр жайып кішкентай алақанын.

Кеудемде үміт отын лапылдатып,
Бақытты да қоямын жақындатып.
Мейлі сен боранмен кел, дауылмен кел,
Келер күн, кеудемді аштым аңқылдатып.

ЖУРНАЛИСТ

Жұмыр жердің бетінде,
Орын жоқ ол баспаған.
Боран мен жел өтінде,
Өр де жоқ аспаған.

Ақылшы да сырласы,
Бар адамның жан досы.
Дәуірінің құрдасы,
Уақыттың жолдасы.

ҚАЖЫРЫН ШЫҢДАП

Шалғысын балға төске сап,
Жетілтіп жүзін отыр шал.
Пішенге түсер
 кешкі шақ,
Сыбанып тастап батырша ол.

Тер шықпаған маңдайға,
Тепсініп кінә артқандай.
Соңғы бір рет қайсар шал
Қайратын шындап жатқалдай.

* * *

Сен келерде күн күліп бала берді,
Қарашы енді мына тау, ана көлді...
Сен келерде
сел сағым — шымылдығын
Сусылдатып,
 төгілтіп дала керді.

Айдан алқа тағынып аспаным да,
Жұлдыздармен зерленді асқарым да.
Алтын арай шығыстан құйылды-ау кеп,
Таң әніне бозторғай басқанында.

Дала арқасы жазылып баратқандай.
Сымбатымен қайыңдар қаратқандай.
Көңілді күй шертеді ару Есіл
Сен келетін мезгілді жаратқандай.

АҚТОҚАШ

Ақтоқаш демей ақ сәуле дер ем мен сені,
Шапағатыңмен көтере берші еңсені.
Ақ жүзіндегі мейірімге ұйып, ләззат ап,
Қас сұлу дейтін шығар-ау көрген ел сені.

Қылықты күлкің құмарлық отын лаулатып.
Бойдағы сезім толқынын тоқсан аунатып.
Төңірек түгел көрікті болып кетті ғой
Өмірге деген іңкәрлігімді қаулатып.

Сезімге сері алғашқы сәтте сенбедім,
Зиялым едің,

қиялым едің сен менің.

Мұратым деп те,

ұятым деп те өтемін

Құлап жатса да төбеме тасқын — сел менің.

КӨКТЕМ КЕЛДІ

Көктемім келді менің күлім қағып,
Кеудеме қуаныштың гүліп тағып.
Қалғыған көңілімді оятты ол
Жүрекке әсемдіктің нұрын жағып.

Тезірек түлеп, келіп қараша-жаз,
Шадыман бар дүние балаша мээ.
Ән деген өріп жатыр аспанымнан
Секілді көлден ұшқан қараша қаз.

Көктемім келді менің қызғалдақ ап,
Жастықтың дүбірінен қозғалды алап.
Қылықты қыпша белмен билеп кеттім,
Тек жеңген жымиса ғой, қызғанбай-ақ...

ЖОЛДЫӨЗЕКТІҢ АҚ ТАҢЫ

Жолдыөзектің ақ таңы атады жай,
Қымай-қымай даламды батады Ай.
Өрілмеген шашылып, сусылдаған
Толқын шашын тарақтап жатады сай.

Есілмейді мылтықтың шаңқылы да,
Баралы қоңыр қаздың қаңқылы да.
Біздің жақта інген де боздамайды
Аспан толып аққудың саңқылына.

Қой үстіне бозторғай жұмыртқалап,
Сүт пісірім таңменен ымырт тарап.
Дала, дала, тосады күнге жүзін
Сарыарқа саумалынан бір ұрттап ап.

Біздің жақта сәбилер жыламайды
Шайқалмайды, шаңырақ құламайды.
Қырқаларда қырмызы гүл өссін деп,
Көлеңкелер далаға сұламайды.

* * *

Аққу ойнап жүрсін деп айдынында,
Көл бұлқынып, тулауды қойды мұнда.
Жұрт сұқтанып жүрсін деп сұлулыққа
Көкалалы кілемін жайды қыр да.
Көңілдері кірбінді қорғалатып,
Ауыл күйді шертеді жорғалатып.
Күн сынығын көтерген ақ егіндер,
Шаттық әнін шырқайды сорғалатып.

БАУЫРЫМ ҚИЗАТҚА

Бір құрсақтан екеу ғана екенбіз,
Екі шынар, екі жұлдыз сәулелі.
Қос шаңырақ, екі думан мекенбіз,
Бұл тірлікке айтамыз көп тәубені.

Жалғызыңмын, елжірейсің, сағынып,
Қызылжардан хабар күтіп жүресің.
Сен қаланың әдетіне бағынып,
Ұмыттың ғой ауылды деп күлесің.

О, бауырым, ұмытады кім таңын,
Таң нұрына ұмтылумен жүремін.
Туған ауылым, туған бауырым — інкәрім,
Үстерінде бар арманым — тілегім!

ЖЕР

Біз туған жер
Шыр етіп бөбек болып,
Ол бесікте —
Тербелдік өбектеліп.
Күле бердік,
Қызықтап кең өмірді,
Күле бердік
Қызықтап көк өңірді.
Аспанға да,
Қарадық жерде тұрып,
Құлаш ұрдық
Көк айдын көлде тұнық
Жетелеп жер
Өмірдің биігіне,
Біз озсын деп
Уақыттың жүйрігінен.

Бізге беріп
Аямай бар асылын
Тіршіліктің
Тілейді жарасымын.
Қайрат болсын
Білекте мұқалмайтын.
Талап болсын
Талмайтын,
 жұқармайтын.
Бар жақсымды
Беремін, ей, адамдар,
Тек, еңбек рахатын
Аямаңдар!

* * *

Диқан болып
Туғандар әулетімен,
Шалқып-тасып
Келеді дәулетімен,
Алақанда
Дән-жақұт жарқылдайды,
Бұл сұлулық
Мәңгілік сарқылмайды.
Бір өзіңсің
Тірегім, туысым да
Алтын дәнің
Өмірдің уысында!

Шұрайлысын,
Кұясың ырысыңды,
Сүйем осы
Асқақтап тұрысыңды!

* * *

Жұлдыздай жанып үмітім
Төбемде қолын тұр бұлғап,
Сапарда келем күні-түн
Шығар деп алдан бұлбұл бақ,
Арманға қолды созамын,
Аспанға ұшқан ақ құстай.
Уақыттан жүйрік озамын,
Тоқтаман, баян бақ құшпай.
Алдында елдің қаншама
Еңбекпен өссін мәртебем,
Күнде бір шыбық шаңшамын,
Жасара берсін әр төбем!

ҚОС ҚАРЛЫҒАШ

Шешек атқан, шерулі өмірде бұл,
Өзекті өртер өкініш көңілде жүр.
Қыршын кеткен ағаның, қалыңдығы-ау,
Екеуінді көрсем ғой өңімде бір!

...Қол ұстасып жүргенге ағайыммен,
Тамашалап қызықтап қарайым мен.
Еріп келем томпаңдап соңдарынан,
Ән әуелеп кеткенде талай үнмен.

Түсім екен көргенім, өңімде емес,
Бала екенмін,
 бір жақсы көзімде елес.
Қос қарлығаш секілді екеуінді
Көре алмаймын, қайтейін, өңімде еш.

ОН ЖЕТІДЕ ЕДІҢ

Он жетіде едің, бауырым,
Он жеті-ақ жазды көріп ең.
Он жеті ғана көктемнің
Алаулы гүлін өріп ең.

Он жетіде едің,
 бауырым,
Есейіп кеттің-ау ерте,
Есею шаққа құлындай
Құлдырап жеттің-ау ерке.

Білдің бе өкен, сездің бе,
Шалқалап айдың туғанын,
Бағыңа сенің күннің де
Қанменен жүзін жуғанын.

Айқасқа түстің тайсалмай,
Он жеті жаста едің сен,
Тойтардың сойқан апатты,
Бұзылмай жатыр еді сен.

Сағынам, сірә сағынбас,
Жоқ шығар адам бауырын.
Жүзімді жасқа шылаймын,
Арқалап мұңның ауырын.

Жалғыздық еске түседі,
Өксимін жасты тия алмай,
Аттанар сәтте құшақтап,
Тұрып ең мені қия алмай.

Сарғайған сағынышымды
Жоқтау қып айтам еңіреп,
Естімейсің ғой, бауырым,
Сен жатқан алыс төңірек.

...Қол бастап — шыққан даусынды,
Естімей қалдым, алтыным.
Ерлікке толы даңқыңмен,
Шығып жүр менің әр күнім.

ЖАРҚЫРАП ТҰРСЫН АСПАНЫҢ

Бір басым болсам-дағы бақытсыз-ақ
Ешкімге бармас едім бақыт сұрап.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

17

014054

Көкте күн, жерде жусан таныр мені,
Мандайда жылтыраған жақұтсыз-ақ.

Мен еліммен таптым жыр, дастанымды,
Керек десе аяман жас жанымды.
Жарқыратып тұрсыншы бақ шолпаны,
О, адамдар, көгілдір аспанымды!

ҰМТЫЛАМЫН

Бақыттымын,
Қайғысызбын мен, достым,
Күміс кірпік күні күлген
Жерде өстім,
Көкжиекке шынтақ артып,
Шалқайып,
Ақ аспанға аңырата
Ән қостым.
Дүниені мен салған ән
Таң қылып,
Тау менен тас, дала жатыр
Жаңғырып.
Шолпыларын сыңғырлатып
Қайындар
Шыр көбелек би билейді,
Сән құрып
Сарыарқаға шат күлкілер
Төгіліп,

Маңғаз таң боп, келе жатыр
Сөгіліп.
Ұмтыламын, ойхой, мына биікке
Ақ сұңқардай ақ бұлттарға
Көміліп
Ұмтыламын ақ маржандай жез мұртты,
Көкке қолын созған әсем
Егіндей,
Ұмтыламын алып аспан күмбезін
Биіктеткен Сарыарқаның өзіндей.

ЕРКЕ ЖАНЫМ

Қара бұлтпын!
Көк аспанды қақ тіліп,
Найзағайға қоям шақпақ шақтырып,
Ерке жаным, меруерт тамшы бол да сен,
Айналамды өтші мөлдір пәк қылып.

Көк теңізбін!
Тұңғиықтан қайнаған,
Көкірегінен көкжал толқын айдаған.
Ерке жаным, желкен бол да сен апар,
Армандарға алысқа ешкім бармаған.

Асқар шыңмын!
Көкпен сонау тірескен
Өзім ғана тілдесетін күнеспен.

Ерке жаным, шынар болшы, жартасқа
Тамыр жайып, өмір үшін күрескен.

Кең даламын!

Жатқан байтақ көсіліп,
Баянды ғой осы байлық, осы құт,
Ерке жаным, егін бол да толқи бер,
Туған елдің мерей бағын өсіріп.

КЕЗДЕСІП ЖҮРМІН БӘРІЦМЕН

Кездесіп жүрмін бәріцмен, достар,
Алдымнан шығар кәрі бар, жас бар.
Ойлар да көп ортаға салар,
Жаңалық қанша көп болып қоштар.

Ортаңда жүрмін көп сырға қанып,
Бәрінді біліп, бәрінді танып.
Қуаныштарың қуантып мені,
Төбем де көкке шақ тимей қалып.

Ән айтсаңдар қосылам, шырқап,
Шанақтан күйді тасыта бұрқап.
Қосмонавтармен ғарышқа ұшам,
Астымда зырлап жап-жазық қыр ғап.

Жылы жүз көрсем — сарқылмай тасып.
Көңілім өсіп, жарқылдай басып.

Әрқайсыңды құшақтап сүйем,
Қақпасын жанның аңқылдай ашып.

Жүрегімді алып, кеудемді жарып,
Сендерге берсем жылылық, жарық.
Ол тіпті, күн боп тұрмай-ақ қойсын,
Пайдасы тисін жұртыма жанып.

ҚЫСҚЫ ОРМАН

Қыстыгүні
 орманы туған жерімнің,
Маужырап қапты,
Тыныштықты аңсап небір күн,
Құйылған көктем ақ күмістерді тағышып,
Сиқырлап жанды,
 есігін қағып сезімнің.

Иә, сендер тыныштық сәтін баққанда,
Көбелек-қарлар төбеңде қанат қаққанда,
Мен келіп едім, мен еніп едім қойныңа,
Ақ шамын күн де жарқыратып жаққанда.

Сендерге тұрса сұлулық сыйлап жер,
 аспан,
Өздеріңсіңдер ақ әлеміме жарасқан.
Қосындар әнге туған жер даңқын көтеріп,
Ақындар сынды басатын жырға тынбастан.

ТӘҢІРІМБІСІҢ

Сен кеткенде құлазып қалды жаным,
Баяу ағып бұйығы бойда қаным.
Күзгі түн де ұзарып, таң алыстап,
Болмасын деп тұрғандай ойлағаным.

Жалғыздықтың әп-сәтте-ақ азабы өтіп,
Жымыңдайды жұлдыздар мазақ етіп.
Тынып қалған далада даңғазасыз
Қалғандаймын қаңғырып, мазам кетіп.

Япырау, мен осынша ғашық па едім?
Тәкаппар ем, алдымда жасық па едім?
Өзге түгіл, өзіме өткел бермес
Жүрегімді, жаным-ау, ашып па едім?

Ашып па едім, есігін алтындаған,
Босағасын аттап па ең, жалтылдаған?
Тәңірімбісің табынған, шарт жүгініп,
Қос қолымды көтеріп қалтылдаған.

АҚЫРҒЫ СӘТТЕ

Ақтық демін шығарарда ақ көғаршын секілді,
Аққудай шал туыстарын «келсінші» — деп
өтінді.
Сезілмейді түйір түйткіл қыртысы мол
қабақта,

Осынау шал жүретіндей басқа ауылға
қонаққа.
Сарғыш жүзін сабырлықтың ақ иығы
мекендеп,
Шыламайды жүзін жасқа, енді өлемін екен
деп.
Солқылдап бір жыласа ет-ті, іштегі уын
кетіріп,
Ей, сорлы шал, неге жатыр,
тас түйін боп бекініп.
Әлде артта қалса-дағы қызық дәурен,
ел-мекен,
Басқалар да кетерінде жыламасын дей ме
екен?

БУРА ТАУ

Бүк түсіп жатыр бура тас боп қатқан,
Қанды қол дүлей мерген көздеп атқан.
Шырғалып жотасында жел гулейді,
Өкініп қазасына жоқтап жатқан.
Көзінде түйір тамшы тұнып анық,
Ақ бура шөккен жүрек тына қалып,
Айналып бұлт та өтеді төбесінен,
Мөп-мөлдір жасқа жүзін шылап алып.
Қашаннан ақ бураға Арқа мекен,
Мұң-зарын кеудедегі сарқа ма екен?
Япырай, өзін атқан сұр мергенге
Әлі де нәлет, қарғыс айта ма екен?

ШЫНДЫҚ

Ақ жанымды ақтарып,
Ақ күмістей төгілем,
Илана біл, ақталып
Көрген емен тегі мен.

Шын күлемін күлсем де,
Шын жылаймын жыласам,
Шындық үшін күйсем де
Өкінбеймін құласам.

Шындық менің желкенім,
Сапарға алыс ол шыдар.
Әлемнің де жер-көгін
Ұстап тұрған сол шығар.



Аз жасайық өмірде, көп жасайық,
Тіршілікте бәріміз қолдасайық,
Шеттетпейік, адамдар, арамыздан,
Өзгені, өзімізді зорға сайып.

Ортамызда жүйрік бар желден озған,
Сұңқар бар ақ қанатын күнге созған.
Ақ жанын жайып салар жайсаң да бар,
«Періште» бар мұңаяр гүлге солған.

Кеудемізді соққылап жоққа бетер
Іздемейік жолдас пен досқа қатер,
Орыны бар, атқарар жұмысы бар,
Жаралмаған адамдар босқа бекер.



Адамдарға ежелден сенгіш-ақпын,
Сенгіш-ақпын, бәріне кең құшақпын.
Жақсыларды көргенде таудай өсіп,
Пасықтарды көргенде мен де ұсақпын.

ЖҰЛДЫЗДАР

Биіктегі ақ жұлдыздар — армандар,
Жарқырандар, күнгірттеніп қалмандар.
Кеми қалса бойыңдағы ақ сәуле
Менің отты жанарымды жалғандар.

Бұла жерден көз қиығын алмандар,
Қызықтандар, құмартудан талмандар.
Тіршілік бар, мұнда жайсаң өмір бар,
Мәңгілік бар, тек өздерің солмандар.

Өрелі ойдан өршіп жатқан өнер көп,
Бірыс дариям, сапырылған кемерлеп.

Мамырлы қыс, көгалалы көктем, гүл —
Қызыл жалқын — ойламаңдар сенер деп.

Жылылық бар, мұз жүректі балқытқан,
Жылылық бар, ақ тілекті шалқытқан.
Үміт атты, балдан тәтті сезім бар,
Адамдарды нұрлы таңға ұмтылтқан.

Биіктегі ақ жұлдыздар — армандар,
Жымындаудан, күлімдеуден талмандар.
Шақырсандар жетермін-ау, бір күні
Тек өздерің тас төбемнен аумаңдар!

Тұлпар болып, сұңқар болып самғайтын,
Ұшқырлығы өздеріңнен аумайтын.
Жүректер бар, жігіттер бар қанатты
Сұлулар бар жүректерді жаулайтын.

Биіктегі ақ жұлдыздар — армандар,
Жарқырандар, күңгірттеніп қалмандар.
Кеми қалса бойыңдағы ақ сәуле,
Менің отты жанарымды жалғандар.

ОРМАН ӘНІ

Арқаның қысы, қазақтың қысы — ақ қабан.
Қалқыған орман — оранып алған ақ мамыр.
Үф еткен желмен төгіліп кетер күмістей.
Даланы күйге кернемей қалай тоқтамақ?

Мүлгіген қыстың сыры да маған танымал,
Онда бар әсем сұлулық адам табынар.
Онда да күй бар, орманнан аулақ кетсең
де,
Көңілің шіркін, әуенін әркез сағынар.



Ән айтсақ кеуіп кетер алқымымыз,
Көкке өрлеген шын әннің жалқынымыз.
Дала тұрып кетердей елендейді,
Елітпеген кімдерді саңқылымыз?

Арқаның серісіміз аңқылдаған,
Көмекейде күміс ән сарқылмаған.
Кеудемізде Үкілі Ыбырайдың
«Гәккуі» қайтқан қаздай қаңқылдаған.

БӨРІБАЙ

(Аңыз)

Арқасын қаракердің қайыстырып,
Белін де қабырғасын майыстырып.
Бәкжалды қанжығаға байлады ол
Бәк сойыл қағып өткен жаныштырып.

Шат сезім, шалқытып ән сорғалатып,
Тәбіріп атын аңшы жорғалатып,

Сонардан ауыл жата оралды ол
Айды да аспандағы қорғалатып.

Осы сәт дел-сал болып жатқанда аймақ
Суыт кеп түсіп жатты аттан жайлап.
Аңшыны қақпа алдында тосып алды,
Келіншек қос жанары оттай жайнап.

Еркелік, наздық та бар жарасатын,
Өзінен жоқ секілді жан асатын.

Сағыныш

саналарды сары тап еткен
Қос құшақ арасынан тарасатын.

— Мен сенің орындадым тілегінді,
(Бөріні нұсқап жігіт, іле күлді).
Ұл күтем, ұлан күтем жаным, шыным.
Солай бір қуантсаңшы жүрегімді!

Айылын босатпастан қаракердің,
Шөшпестен қанжығасын қазақы ердің.
Қасқырдың іреп тастап көкірегін,
Жүрегін жарына аңшы алып берді.

Қан жүрек қанжар шапқан күресінен
Әйелдің жатты алдында шігесінен.
Ол қазір бұлқынбайды, жұлқынбайды
Бейхабар күресіңнен, тіресіңнен.

Мұқалып көрмеген күш — қайраты да,
 Өр мінез, қаһарлы түс — айбаты да.
 От жүрек — ет жүрек боп жатыр қан-қан,
 Иленген саз балшыққа жайратыла.

Ол қазір жерік асы жас арудың,
 Ансары ауған арудан босану мұң...
 Бәрібай арлан жүрек, айыл жимас,
 Бағына туған еді осы ауылдың...

АЙҚАС

Төңірек түгел ақ түтек,
 төңірек түгел айқай-шу.
 Айнала оппа ақ күртік
 боран мен дүлей шайқасу.
 Ешқынып дауыл неше күн,
 ысқырып тұрды ақ орман,
 Айнала түнек қараңғы,
 сәуле жоқ титтей ағарған.
 Тарылып отын үйдегі,
 далаға ешкім шыға алмай,
 Ташенге жету мұң болды,
 қиналып жұрт түк ұға алмай.
 Бұл не деген сұрапыл,
 тесілген бе қара аспан,
 Мұндай қысты кім көрген,
 кедейге ме ол жарасқан?

Тыста ұлыса ақ боран,
 ауылды бөрі жүр торып,
 Қыңсылап бауыр жаза алмай,
 көрмеген көп күн бір тойып,
 Дауылды күндер нәр татпай
 көк арлан әбден ашыққан,
 Қораның үлкен қақпасы
 ашылуын күтіп асыққан.
 Неше күн соққан бұл дауыл
 осы үйдің де алған бар құтын,
 Сақталған отын жағылып,
 кеспекте су жоқ бір жұтым,
 Үйілген ағаш сыртта қап,
 жету де оған мұң боп тұр.
 Иесі үйдің жылқыда,
 ал боран тыста жырлап жүр.
 Ол кездегі ауырлық,
 Асылдың түсіп мойнына,
 Білдірмей жардың жоқтығын,
 ұлын ап қанат — қойнына
 Ай жүзді балта қолына ап,
 далаға шықты қорадан.
 Жынданған боран толастап,
 келгендей еді манадан.
 Соғып тұр әлі азынап,
 байқатып мінез күйінген.
 Шарбақты бойлай Асыл да,
 ағашты тапты-ау үйілген.
 Жұлқылап шәлі, шаштан ап,
 долы жел қойын кеудейді.

Жағадан сүйреп тастамақ,
қолынан бірақ келмейді.
Япыр-ау, бұл не ыр еткен,
екпіні қалай күшті еді?
Шалқалап шарбақ сүйенді,
шайқалып құлап түспеді.
Қараңдап өтті қасынан,
біле алмай қалды не екенін,
Адам ба, әлде хайуан ба,
таба алмай жүрген мекенін.
Қараңдап келіп Асылға,
әлгі бәле атылды,
Сәк ете қалып сол иық,
шошытты шын-ақ «батырды»
Қалтырап кетті тұла бой,
дір ете қалып жүрегі,
Үрейден басқа ойда жоқ,
суырып барад білегі.
Нисайған бойы шарбаққа,
балталы қолын сермеді,
Асылып тұрған иыққа,
қасқыр деп тіпті сенбеді.
Үйбермек еді айқайлап,
дыбыссыз қалған секілді,
Беріні көріп қалтырап,
бой жиып сәтте-ақ бекіді.
Бітшыды көкке секіріп
оралып түсті бұралып.
Топыр да-топыр, күртікте
қимылсыз жатты ол шұбалып.

Саябыр тартып ақ боран,
басыла түсті дауыл да,
Тұмшалап оппа қар көмген,
білдірді тірлік ауыл да.
Айтылып жатыр аңыздар
жүректі әйел туралы,
Жүректі әйел туралы
Ормандар-дағы шулады.
Қансырап жатты көк бөрі,
Таң қалып тұрды заңғар шың,
Әйелді қалай кемітіп,
әйелді қалай қорларсың?!

АҚАН ӘНІ

Төрде отыр аққудай шал малдас құрып.
Тұнжырап ойдан ойды жалғастырып.
...Кім білсін, қай үміттің
Отын үрлеп,
Қай қиял шақырады
Жүрші жүрлеп?
Жоқ болды, өтті бастан
Гүлді жазым!
Тұл заман жүрегімнің
Жұлды назын!
Сұм өмір, сұм тағдырдан
Тілерім жоқ,

Дүние қалды бүгін
Күлерім боп!
Жанымның жарасына
Табылар ма ем?
Емі не? Өртенер ме ем?
Қабынар ма ем?
Биіктен Оқжетпестей
Кұлдырар ма ем,
Өлексе жанды тасқа
Жұлдырар ма ем!
Күңіренбей, тебіренбей
Жүрек жыртып
Қойсамшы домбыраны,
Әнді құртып —
Деп Ақаң мұң құшақтап
Отыр еді.

Дүлей күш көкіректе
Толқи берді.
Ақын жүзі құбылып,
Балбұл жанып.
Бір сезімге тәп-тәтті
Қалды-ау қанып.
Сөйлеп кетті домбыра
Тебіреніп.
Бірде нәзік, бірде жай
Еміреніп.
Саусақтар перне бойлап
Безектейді.
Ащы әуен тәтті әуенмен

Кезектейді.
Ән естілді қияннан
Еміс-еміс.
Тына қалды данғаза
Әлем тегіс.
Тұл заманды күйретіп,
Қақыратып,
Ақан әнді келеді
Аңыратып!

ҚАРА ТОРҒАЙ

Қара торғай,
Ұштым зорға-ай,
Бейшара шырылдайсың
Жерге қонбай-ай, а-й,
Ақан Қорамсаұлы.

Дүние-ай, бұл да құстың асылы еді,
Иісі қанаттының басымы еді.
Жердегі айбарлы да азулы аңның
Жалт еткен төбесінде жасыны еді.

Серінің қанаттыда берігі еді,
Серінің сыр тартатын серігі еді:
Өмірдің өксіктерін ұмыттырған
Жанының базары һәм көрігі еді.

Қыранның жұрт қимылын қараса қап,
Құйын ба, жын ба дейтін тамашалап.

Бөрінің белдемесін теуіп үзіп,
Көретін иесінен балаша бап.

Қыранның жел қанаты ысқырғанда
Жердегі қатер еді-ау ұшқыр аңға.
Мақпалдың басын тартпай құс соңынан
Сері де ұшушы еді-ау ышқынғандай.

Қыран құс — Кара торғай ел мақтаған,
Атағы алты алашты адақтаған.
Шәу тартып қожыраған қауырсыны
Құр тұлдыр құйрық та жоқ бұлғақтаған.

Серінің серпіп ұшқан шымыр қолын
Шәу қыран білді соңғы ғұмыр жолын.
Саңқылдап төңіректі шолып өтті,
Қимайды-ау Сырымбеттің шиыр жонын.

Кім білсін қоштасты ма өскен жермен
Көлімен көлкілдеген өскен желмен.
Серіні сергелдеңге салмақшы ма,
Аздай-ақ азап бейнет көшкен елмен.

Өмірдің сыйлағаны әуел бастан,
Серіге мұң менен жыр, ән мен дастан.
Көз сүзіп, қылмиғанмен қыздар оған,
Болған жоқ бірде-бірі кәдеге асқан.

Құлагер, Көк жөндеттен ада болып,
Жүрегі дерттенген-ді уға толып.

Сері ақын «пері, жыңды» аталмақшы
Безініп елден жалғыз қырға қонып.

Қайқайып Қара торғай өрлеп кетті.
Айдынын бір сезімнің тербеп кетті.
Ақын да құстан көзін жазбай қуып,
Қиналып жан ұшырып, төрге бөкті.

Көріп тұр Торғайының торыққанып
Құйрықсыз қона алмастан зорыққанын.
Биіктен сорғалады атқан оқтай
Өлімнен көрмеді оның қорыққанын.

Бейшара-ай, бейшара-ай,— деп сері
боздап,

Аяныш жан жағасын тырнап қозғап.
Мыж болған тасқа құлап қыранының
Қасында жатыр естен тана жаздап.

Дүние-ай, жол — тағдырың бұраң неткен,
Серіні серігінен сыңар еткен.
Зіл кеуде ән өргізіп Сарыарқаға,
Өзіне тыңдаушыны құмар еткен.

ПЕТЕРГОФ

Жанымда түлеп көп арман,
Санамда шалқып сағыныш.
Алдымда жатқан көгалдан
Басталған — толқын ағылыс.

Ағылған халық анталап,
Ақ ниет, үлкен жүрекпен.
Ізгілік теңдеп арқалап
Нәзіктік, шіркін, дір еткен.

Сұлулық таңдай қақтырып,
Толқытып көңіл тереңін.
Үміттің шамын жақтырып
Ақ сәуле құшып келемін.

Сыңғырап, бірі сылдырап,
Ұмтылған көкке фонтандар,—
Шөлмектің аузын ұрғылап
Атылып жатқан шампандар.

«Құдайлар» алтынға оранған
Бақша ішінде жүр жосып.
«Бикештер керім жаралған
Ұзақ күн кімді тұр тосып?»

Әр мүсінге жан салып
Қойған-ау дейсің шеберлер,
Салтанатына тамсанып
Өтті ме Петр кемеңгер?

Мұнда келген жас-кәрі
Бұл күндер рахат кешеді.
Зұлымдық ойдың бастарын
Періште пиғыл кеседі.

ПЕТРОПАВЛ ҚОРҒАНЫ

Ізгілік отын жаққандар
Жана алмай кеткен өздері.
Қоңырауын таңның қаққандар
Аша алмай кеткен көздерін.

Салауат салып зор үнмен
Орыстың бұлтын айырып,
Жаңа бір лектің көрінген
Қанатын апты қайырып.

Талай ер, боздақ-жазғандар
Сандалған осы қорғанда.
Күркіреп, күліп азбандар,
Езулеп қанды сорғанда.

Патшалар неге тас жүрек?
Патшалар неге аң болған?
Қорғандай іші тас түнек
Жанарға неге қан толған?

Мұнара биік басында
«Періште» бұлтты жұлмалап,
Жауыздық деген осында
Өрбіді ме екен жыл санап?

Патшалар жасап сұмдықты,
Ұлдарын елдің жойыпты,
Бостандық, бақыт, шындықты
Қорғанға қамап қойыпты.

НЕВА

Толқыған Нева,
Шалқыған Нева — көк айдын,
Бауырында ойнап,
Койнында мүлгіп тоғайдың,
Есілдей ерке
Көсіліп аққан сылаңдап.
Арнасы лықсып,
Жөңкіледі екен бұлаңдап.
Толқынды тулап,
Толқиды демде сайран сап,
Кетеді зулап,
Адамдар тосын қайран қап.
Метеор ма әлде,
Толқын ба желдей ұшыртып,
Көк мұнарларды алады екен қусыртып.
Кеудені кере
Жұтып ал салқын самалды
Шырқайсың, бұрын
Айтып көрмеген жаңа әнді!

ҚЫРДАҒЫ ҚЫЗЫЛ БАСТИОН

(Толғау)

Шатқал-шатқал Орал құзын аралап,
Артта талай ойлы-қырлы дала қап,
Желкілдеген шудасы қара бурадай
Зұлайды поезд тау етегін саралап.

Көк вагондар бір қалыпты ырғалып,
Бауырында дөңгелене қыр қалып.
Меңіреу тау бұрқасынға булыққан
Жер бауырлай жатыр үнсіз сұрланып.

Өрге ұмтылып, бірде ойға құлдырап,
Көк түтінін асау желге жұлдырад.
Поезд тартты ұзақ сапар — Сібірге,
Көсіледі алда жазық бұлдырап.

Арманға биік сермегенде қанатын,
Володя онда он жеті-ақ жаста болатын.
Оқыған сайын «Капиталын» Маркстың
«Өз жолымды таптым!» — деп күлім
қағатын.

Қуанышты сәттер-ай, шіркін, сондағы,
«Капиталды» көтерген күндей қолдағы.
Жеңілдеп бойы иықтан бір жүк түскендей
Аршылғандай қиындық шың құз жолдағы.

Терезеден алмай отты жанарын,
Сырып қойып қаламымен қағазын,
Оймен вагон полкасында төрбеліп
Отыр Ильич сәл-сәл түйіп қабағын.

Күн-күн сайын алыстап Волга өңірі
Көз алдында шығыстың күйбең өмірі.
Кейінде қалып қорғанды жер,
поезд артты нек
Қазақтардың шаһарына ең ірі.

Бұлқынып қалып, бұлтарма аунап түсті
Арқа,
Сезінді алғаш, байқады күшін білектің.

Осынау өлке, биік мұратты өр халық
Суретіне манадан болған көз қанық.
Ойландырған шығар-ау ұлы Ильичті
Келешегі Сарыарқаның жолда анық.

Қандай ой салды тұмса дала кең құшақ,
Өмір бойы иімей келген көңге ұқсап.
Қарға батқан шілдей қоңыр киіз үй
Ұсқыны кетіп, жүздеген ауыл тым ұсақ.

Көрген де шығар малмен ыққан кедейді,
Сұрапыл боран, дүлей күш кімді жебейді.
Омбылап жүріп, қайырған байдың
жылқысын,
Ұшыпты байғұс, дүние енді «кеңейді».

Қабағы қатып, тұнжырап күңгірт
аспандай,
Жүрегінде кәрілі арыстан жатқандай.
Қатыгез заман қайғысын салса жанына,
Ұлы адам шымыр қуатқа қуат қосқандай.

Қайғысы бір орыстың да қазақтың
Қабы да бір, кешкені де азап күн.
Мақсат та бір, арман да бір — бостандық,
Күлін көкке ұшыру болмақ дозақтың.

Талай саңлақ білім шыңын қиялап
Осы өңірден шығар әлі шырақ ап.
Алау етіп, жалау етіп жүрегін,
Ел келгенде аспандап шырқау тұрар-ақ.

Тереңнен тартып толассыз ойдың жібін ол,
Салмақтаған болар өмір жүгін мол.
Төбіреніп жатты, мазасызданды-ау Күн
көсем,
Ұрпақтар үшін, қуантар бізді бүгін сол.

Дарқандық бітті далама бүгін бір ғажап,
Бәлсең ғой тағы, өтсең-ау шіркін, бір
қарап.
Есілдің бойы мейірімді достық ордасы
Халқымыз сәулет замана тасын жүр
қалап.

ҰЛАН

(Баллада)

Сөндірмек пе нұр шамын тіршіліктің,
Жапан түзде жатқандай тұншығып түн.
Бұл боран,
апат боран түтей соққан,
Орман да мазаланған күрсініп тұр.

Кербініп, ү
тер бұршақтап маңдайынан,
Ащы үндер оқыс шығып таңдайынан.
Қиналып Ажар отыр толғақ қысып,
Тудыра алмай толысқан айды оңынан.

— Алыс па әлгі селомыз, көрінбей ме?
Айтшы, Андрей, бір сәулс өрілмей ме?
Жұбатады
ол-дағы жаны қалмай
Адам ғой ол... үрейге берілмей ме?

Андрей де Ажарды алдарқатып,
«Жеттік» деумен келеді алға тартып.

Трактордың жолында құйын ойнап,
Көз алдында
меніреу қалған қатып.

Көп болды жолаушылар шыққанына,
Ақ бораннан тайсалып ықпады да.
Ажарды алып жөнелген емханаға,
Кісі сөзін Андрей жықпады да.

Шақырылған ауданға шұғыл іске,
Жұбайы келмекші еді кеше кешке.
Қас қылғандай
үскірік үстеп кетіп,
Жете алмады ауылға бүгін түске.

Андрей
тракторшы тыңға келген,
Елден ерек толағай тұлға деген.
Болып алған ауылдың азаматы,
Тұла бойы — тұнған сыр,
тұнған өлең.

Ақыл да бар,
бар онда керек айла,
Көнер емес алағай бұлағайға.
Кейде мынау боранмен арпалысып
Кейде батып кетеді терең ойға.

Украина жерінде, анасындай
Кең екен ғой, қазақтың даласы бай!
Топырағы торқалы, қасиетті,
Жазирасы — жайнаған жаңа шырай.

Қалай ғана қиярсың мына жерді,
Қопақжайлы,
кеңкүшақ мұндай елді,
Адамдарын аңқылдақ, кіл бауырмал
Еңбекшіл, өрге ұмтылар ыңғай ерді...»

Енді бір сәт ойынан серпіле сап
Бола қалды тас түйін,
еркіне сақ.

Ышқына кеп
соғады қарлы құйын,
Екеуін де кетердей еркін асап.

Қорқыныш тас түйдіріп зор қабақты,
Суық тер кең маңдайдан сорғалапты.
Арудың ыңырсыған әр тынысы
Жүректі суырардай жанға батты.

Андрей шын-ақ састы,
қайтпек енді
Дәрігер жоқ дейтұғын: «ап кел емді».
Тыңдаған жоқ
ол мынау ақ түтекті
Тыңдаған жоқ
«Андрей қайт!» дегенді.

— Ашылған екен, боран, мықты араның,
Мен де жаспын жүзіндей ұстараның.
Текке ышқынба бәрі бір араныңнан
Мен Ажарды қалай да құтқарамын.

Табармын дегенмен де бір амалды,
Төңір-дағы бермейді сұрағанды.
Алқынып келе жатқан мотор, әттең,
Бүрк-күрк жөтеліп,
тына қалды...

* * *

Шыр етті бір үн даланы басқа көтеріп,
Шығандап шырқап, көмейінен от өріп.
Ғынданды дауыл, құтырынды боран да
Манадан тұрған оқтын-оқтын жөтеліп...

Ерсілі-қарсы соғады боран ышқынып:
Даланы меніреу жайлаған у-шу, ысқырық.
Андрей жолда,
қойынында сәби — шарана
Жеткізбек оны селоға ұлы іс қылып.

Кабинада Ажар,
қалды артта қара боранда,
«Жата тұр деген Андрей — мықтап оран да»
— Бөбекті жеткіз емханаға, бауырым,
Қарама тіпті қайғырып қалған маған да.

Түтеген боран,
үскірік аяз, түз налып,
Андрейдің соңында әлсіз із қалып.
Оппалап басып келеді-ау кейде сүрініп,
Жанарын кірпік ұшына тұрған мұз қарып.

Азынап дала,
ышқынып боран аңырап,
Нәресте жүзін қоятын емес қарып ап.
«...Сәбиге мынау көруге жазғай жарықты
Қолдаушым қайда,
кеткен бе әлде маңып-ақ?

Қайдасың, қайда,
қайратым бойды кернеген,
Өресіз өмір өкінішке өткел бермеген.
Арындап жүрген,
жалындап жүрген жүректің
Керегі қанша мұндайда қуат бермеген?!

Аяғым талма,
шаршама,
қара сандарым,
Сезінсін дүлей — дүлейден өктем жан
барын.

Қолымда сәби,
қолымда келер бір ұрпақ,
Қолымда адам
атырар дала таңдарын!..»

Жеткізер емес,
жеткізер емес жол бірақ,
Сәбимен бірге теңселді жігіт қалжырап.
Түңіліп кетер,
сүрініп кетер мезетте
Көрінді-ау сәуле,
көрінді-ау сәуле жалғыз-ақ.

Қызылжар.

Вокзал басы.

Толған халық,

Бәрі де танытады арман қалып —

Тағы да Қазақстан миллиарды

Қамбаға құйылғаны болғанда анық.

Жатқандай мынау күзде алап балқып,

Бір жұпар жер бетімен баратты аңқып...

Ажар ұлы Ұлан тұр поезд күтіп,

Беймаза, асығулы тағат сарқып.

Жиырма жыл, жиырма көктем суы

ағыпты.

Тың дада жиырма рет сыр ағытты.

Жиырма жыл сары далада сағым ойнап,

Тұрғызды таңғажайып кіл алыпты.

Ұлан да шынардай-ақ әсем өскен,

Мейірімді жүзінен ақ нұр ескен.

Қалың қас, қара көзден от ұшқындап,

Көрген қыз мін таппаған,

шіркін!— дескен.

Диқан-ды әке жолын қуған бұл да,

Дндарып таңнан тұрып жуған нұрға.

Ұлан бұл дәл жиырма жыл бұдан бұрын

Бораменен алысып туған қырда.

Киевтен келді поезд. Айналаны,
Шолды Ұлан. Күткен жаны қайда кәні?
Андрей! Талай көрген суретін,
Бір сезім дуылдатты бойда қанды.

Келеді ол
сүйеніп таяғына
Ал, оқушым, қызыққа қара мына,
Ұланды құшақтады Андрей кеп
Қуаныштан жас ыршып жанарына.

Зу етіп Ұлан бойы қалтырады,
Тынымсыз шәкірт ойы шарқ ұрады.
Аяқсыз, аянышты халде осылай,
Андрей көкейінде сан тұрады.

Аяғын үсіткен ол сол боранда,
Сол жылғы боран сонша долданар ма?
Ұланды алып шықты ол тас түнектен
Алтынды қадірлейік қолда барда.

Иә, ол сақтап қалды бір өмірді,
Бір өмірді жайнаған гүл өрімді.
Үзгізбеді тірліктің оқа жібін,
Жас желекпен жасартты бұл өңірді.

Жылда келіп қазақтың ауылына,
Қонақ болып қайтады ол бауырына.

Ажар-дағы шашады ақ бауырсақ,
Тойын жасап қанаттас қауымына.

Ет жүрек қой, ет жүрек езіледі,
Батқаны тек өзіне сезіледі.
Қиналады ол мүгедек қалыпқа бұл,
Қуанады деп: «неткен төзім еді?!»

Туысқандық, достықтың борышы ма,
Мәңгі біткен қазаққа... орысыңа!
Адам күні адаммен! Керек жайда
Түсуге әзір құзыңа, қорысыңа.

Жүректерге сөнбейтін ізгі от жаққан,
Армандарға айтқызған жазғы ол ақ таң.
Адам, адам тәңірі өмірдің бұл,
Сені жырлап, тек сені етем мақтан!

* * *

Ақ сіреудің қолтығында
Шешек атқан көрдім дүр гүл.
Қайран қалдым. Ол шынында
Жалын шашқан еді-ау бір нұр.

Бұрын талай көргем бақта,
Көктөмдерде әсем гүлді.
Қардан аршып алған шақта
Гүл сұлудай қарап күлді.

Мұз құрсанып, сіреу құшқан,
Өркенді гүл, күнге құштар.
Тонды жарып шығып тұрған,
Нәзіктікте қандай күш бар?

КӨКПАР

Ортада жатыр көк серке,
Қоршаған салт жігіттер.
Ұмтылып бірі тым ерте,
Ал кейі босқа үміткер.

Кім білсін кімнің маңдайы,
Жарқыранын сайыста.
Тартыстың көрген мың дәйін,
Көкпарға қазақ тым ұста.

...Үйрек ілген қырғиша,
Өңгеріп кетті боз атты,
Айқай-шу, дабыл тыңғанша,
Көз көрім жерге зулапты.

Жапырылып шөп біткен,
Екпінімен жүйріктің.

Олжалы жігіт — көп күткен,
Тозаңнан шықты-ау — түнектен.

Бауырына аттың созылып,
Жазық бел еніп жатқандай.
Тұяқтарға қосылып,
Сары дала дабыл қаққандай.

Самалмен ойнап жал-құйрық,
Төгілтіп жібек таққандай.
Жанары жайнап, ат құйғып
Аспанда жұлдыз аққандай.

Көкпарлы жігіт қауымнан,
Үзіліп алға атылды-ай.
Жаралы досын жауынан
Алып бір шыққан батырдай!

ҚАРИЯЛАР

Сөйлесе — сөйлесін тек қариялар,
Қариялар — шалқыған дариялар.
Тебіренсе — қозғайды терендерді,
Шайқалтатын шындарды тағы да олар.

Арғымақтар шапқандай сатырлатып,
Құба жонның құм шаңын топырлатып
Түйдектете сөйлейді-ау,
 тәңіріннің
Төбесінде жай оғын шатырлатып.

МАЗМҰНЫ

«Қызылжарым, Қызылжарым»	3
«Ақсорпа болып сабылып»	3
«Жанымды жайлау етейін»	5
Көктем үні	5
Мен даланың ұлымын	6
Мен ақын боп тумас ем	7
Келер күн	8
Журналист	8
Қажырын шыңдап	9
«Сен келерде күн күліп»	9
Ақ тоқаш	10
Көктем келді	11
Жолдыөзектің ақ таңы	11
«Аққу ойнап жүрсін деп»	12
Бауырым Қизатқа	12
Жер	13
«Диқан болып...»	14
«Жұлдыздай жанып үмітім»	15
Қос қарлығаш	15
Он жетіде едің	16
Тарқыратып тұрсын аспаның	17
Ұмтыламын	18
Ерке жаным	19
Бездесіп жүрмін бәріңмен	20
Қысқы орманы	21
Төкірімсің	22
Ақсарғы сәтте	22
Бұра тау	23
Шындық	24
«Адамдарға ежелден»	24
«Аз жасайық өмірде, көп жасайық»	25
Жұлдыздар	25
Орман әні	26
«Сен айтсақ»	27
Еңс бай	27
Қыс	29
Қызыл әні	32
Қызыл торғай	34
Қызыл ағаш	36
Қызыл ағаш қорғаны	38
Қызыл ағаш	39
Қызыл ағаш қызыл бастион	39
Қызыл ағаш	44
«Қызыл ағаш қолтығында»	52
Қызыл ағаш	52
Қызыл ағаш	53

М. Кангожин
ҚЫЗЫЛЖАР

стихи

(На казахском языке)

Редактор *Д. Канатбаев*. Художник
Ю. Юрьев. Тех. ред. *А. Смагулов*.
Худ. ред. *С. Лепесова*. Корректор
И. Исаев. Сдано в набор 12/II-
74 г. Подписано к печати 20/IX-74 г.
УГО3657. Бум. тип. № 2, 60×90¹/₃₂ =
1,75 п. л. (Уч.-изд. л. 1,82).
Тираж 9000 экз. Цена 19 коп.

Алма-Ата. «Жазушы», Коммунистический проспект, 105.

Заказ № 750. Полиграфкомбинат
Главполиграфпрома Госкомитета
Совета Министров КазССР по делам
издательств, полиграфии и книжной
торговли, г. Алма-Ата, ул. Пасте-
ра, 39.